

Methodiek selectiecriteria bij actualisatie
waardevolle bomenlijsten

Aan

5.1, 2, e

5.1, 2, e

Van

5.1, 2, e

Kopie aan

Stedelijke adviescommissie
beschermwaardige bomen

Datum

25 juni 2020

Algemeen

Het college van B&W en de dagelijkse besturen van de stadsdelen zijn het bevoegde gezag uitvoering te geven aan de bomenverordening op het punt van beschermwaardige bomen.

Vrijwel alle bekende lijsten met beschermwaardige boen zijn van vóór de samenvoeging tot zeven stadsdelen in 2010. Tijd voor een actualisatie maar ook harmonisatie van de diverse criteria die door de afzonderlijke stadsdelen konden worden gehanteerd. Het streven is nu stadsdelen te laten samenwerken om te komen tot een eenduidige werkwijze en voordrachten voor de bomenlijsten.

Bomen kunnen extra waardevol zijn vanwege een uitzonderlijk hoge leeftijd, een bijzondere beeldbepalende functie vervullen en sfeer geven aan een ontmoetingsplek of een plek markant maken. Bomen ter herdenking, die een verhaal vertellen of gewoon als boomsoort zeldzaam zijn.

Wat maakt de ene boom nu waardevoller dan de ander? Waardevoller om een extra inspanning te vragen de boom te ontzien bij ruimtelijke ontwikkelingen en verantwoord te mogen investeren ruimtelijke plannen bij te stellen. Of budget te reserveren voor extra onderhoud, onderzoek en groeiplaatsverbetering. In essentie is dat het doel en de meerwaarde te komen tot een lijst met beschermwaardige bomen. Een dergelijke lijst is informerend voor stadsmakers, beheerders en andere belanghebbenden en liefhebbers van bomen in Amsterdam. De bomen krijgen door plaatsing op de lijst status en zicht op extra bescherming via de bomenverordening.

Sinds 2019 is een “stedelijke adviescommissie beschermwaardige bomen” aangesteld (hierna Adviescie te noemen), met onafhankelijke bomendeskundigen. Zij toetsen wijzigingen op de lijst en adviseren het college over die wijzigingen. Hun taak is ook de lijst een zekere exclusiviteit te geven door kritisch te bepalen of de voorgedragen boom echt bijzonder is voor Amsterdam. Voorstellen voor nieuwe bomen toe te voegen aan de lijst vragen een schouw, draagvlak en een zorgvuldige afweging.

De gemeenteraad vraagt de lijsten te actualiseren. Dat betekent dat de stadsdelen kennisdragers en bewoners moeten betrekken om in 2020 tot een concept lijst te kunnen voorleggen aan de Adviescie.

Proces

De directie V&OR trekt in samenwerking met kennisdragers van de directie R&D, het proces om de stadsdelen te begeleiden bij de actualisatie. De stappen zijn:

1. De vigerende beschermwaardige bomenlijsten actualiseren aan de hand van criteria uit de Bomenverordening 2014 zoals herzien vastgesteld in 2016. De te actualiseren dienen te voldoen aan de stedelijke criteria maar er is ruimte voor nuances per gebied. De criteria die de stadsdelen indertijd zelf maakten hebben namelijk geleid tot lijsten met aanzienlijke verschillen in boomkeuzes. Dat speelt tussen oudbouw en nieuwbouw buurten vanwege het aandeel oude bomen maar ook gebiedseigen karakteristieken.

2. Naast de in geactualiseerde concept bomenlijsten kunnen ook nieuwe bomen aan de Adviescie ter beoordeling worden voorgelegd. Daaronder ook voordrachten van bomen in achtertuinen, de resultaten van participatie en uit te voeren schouwen. Wanneer die voordrachten goed zijn onderbouwd, bijvoorbeeld met een bijzonder verhaal over de boom, dan helpt dat de Adviescie bij hun advies aan het college. De Gebieden spelen een sleutelrol in het activeren van netwerken in buurten en deelname aan schouwen voor de lijsten.
3. Het dagelijks bestuur van stadsdeel West weegt de adviezen en stelt de geactualiseerde beschermwaardige bomenlijst vast. De lijsten uit de voormalige stadsdelen worden daarbij ingetrokken.
4. De gemeente kan opdracht geven voor flankerend bomenbeleid voor het organisatorisch en financieel borgen van extra bescherming, groeiplaatsoptimalisatie, beheer en ruimtelijke inpassing van deze bomen en welke maatregelen dat precies zijn.
5. Het streven is deze bomen blijvend onder de aandacht te brengen want onbekend maakt immers onbemind. Dat kan met maps.amsterdam.nl mits de webpagina actueel blijft, door middel van naambordjes op lage houten paaltjes in de plantspiegel, met een groene erfgoedroute en deelname aan open monumentendag of open tuinen dagen voor particuliere bomen.
6. De adviescie, bewoners, belangengroepen en het stadsdeel kunnen actief de lijst verder optimaliseren. Het stadsdeel begeleidt het proces van nieuwe voordrachten voor de lijst. Nieuwe voordrachten ingegeven door een lopend ruimtelijk planproces zou de daarmee samenhangende kapaanvraag niet mogen opschorten. Het vertrouwen moet er zijn dat de zorgen rond kap voldoende worden meegewogen door de vergunningverlener.

Werkwijze selectie

Deze werkwijze is richtinggevend en heeft niet de status van bomenbeleid. Daarvoor dient de werkwijze zich eerst te bewijzen en zo nodig te worden verbeterd. Bij de selectie is de bomenverordening de basis en onderstaande vormt een nadere duiding van de criteria.

Naast het geven van identiteit aan de stad, wekken bomen met hun imponerende verschijning een emotie op. Het actualiseren van de lijsten kan daarom een gevoel oproepen dat het NU het moment is zoveel mogelijk bomen op de lijst te krijgen ter bescherming. Dat urgentiegevoel leidde bij de totstandkoming van eerdere lijsten er toe dat er veel bomen op kwamen die objectief gezien binnen Amsterdam niet zeldzaam waren. Zoals imponerend grote populieren die al snel beeldbepalend te noemen zijn, maar niet zeldzaam met 24000 stuks binnen Amsterdam. Het is daarnaast een misverstand dat bomen die niet op deze lijst komen 'vogelvrij' zijn. De Bomenverordening biedt juist aan álle bomen bescherming, ook bomen op particulier terrein. Toch is de verwachting dat bewoners alert zullen zijn als het gaat om veranderingen op de lijsten, en zorgen kunnen hebben over mindere bescherming. Participatie is daarom van belang om het doel van de actualisatie toe te lichten, zorgen weg te nemen en te komen tot draagvlak van de oneerbiedig gezegd 'opgeschoonde' bomenlijsten.

Als voorbeeld de lijsten uit de vier voormalige stadsdelen van West waar 720 bomen op staan. Veel populieren, iepen en platanen die voor Amsterdamse begrippen niet zeldzaam zijn. Ook hele bomenrijen als 'beeldbepalend' terwijl de criteria zich richt op individuele bomen. Bomenrijen krijgen binnen de Hoofdbomenstructuur al status en worden als structuren beschermd. Daar voegt de beschermwaardige bomenlijst niets aan toe. Wel kan op boomniveau een aantal bomen in die rij vanwege de hoge leeftijd wél aanleiding zijn om op de lijst te komen.

Selectiecriteria

In de bomenverordening gelden de volgende criteria bij Artikel 12 van de bomenverordening voor plaatsing op de lijst van beschermwaardige houtopstanden:

- a) beeldbepalende waarde;
- b) cultuurhistorische betekenis;
- c) natuurwaarde;
- d) zeldzaamheidswaarde;
- e) ouderdom;
- f) voldoende levensverwachting.

Toelichting

De criteria voor het plaatsen van een boom op de lijst komt voort uit een mix van objectieve en subjectieve factoren de criteria te kiezen. Voor ieder criterium zou eigenlijk het woord 'uitzonderlijk' moeten staan om het onderscheid met minder bijzondere bomen te benadrukken.

Ad a). Beeldbepalende waarde: een boom die buitengewoon bijdraagt aan het stads- en landschapsschoon en onvervangbaar voor die visuele kwaliteit op die plek. Vaak bomen die door hun leeftijd een omvang hebben die een buitengewoon structurerend element zijn gaan vormen voor de openbare ruimte.

Ook bomen die de stedenbouwkundige kwaliteit in bijzonder mate ondersteunen. Hierbij valt te denken aan bomen zoals Italiaanse populieren en van belang voor de beleving van architectonisch belangrijke gebouwen of de openbare ruimte een monumentaal karakter geven. Bomen kunnen door hun omvang, hoogte of verschijningsvorm op zichzelf het beeld dragen van een plek.

Ad b). Cultuurhistorische betekenis. Bomen met een verhaal en verweven met een belangrijke of bijzondere gebeurtenis in het verleden of heden. Bomen met een

relatie met vroegere functies of gebruiken zoals een markeringsboom bij een inmiddels opgeheven gebiedsgrens of baken langs een water. Bomen bij een voormalige boerderij als relict van het landelijke gebied waarbij de boom vroeger dienst deed voor geriefhout (essenhout als steel voor hooivorken), passend voor de grondslag van veenweide, dijk of erf.

Ad c). Natuurwaarde. Heeft buitengewone betekenis als vaste verblijfsplek voor zeldzame dieren en planten. Denk aan vleermuizen of een uil in een holte, of aan epifyten als eikvaren. De boom kan een uitzonderlijk hoge ecologische waarde vertegenwoordigen door een rijke bloei die belangrijk is voor insecten als in die omgeving in die periode weinig voedsel te halen valt. De boom die een bijzondere biotoop vormt waarbij het verdwijnen van de boom onomkeerbare schade zou geven aan beschermde soorten die van deze plek afhankelijk zijn zoals een oude klimop die een rijkdom aan leven herbergt. Dan is ook de klimop in combinatie met de boom s=beschermwaardig.

Ad d). Zeldzaamheidswaarde. Veelal in dendrologisch opzicht een zeldzame soort of variëteit. Een bijzondere groeivorm of de dikste, oudste of hoogste boom van een stadsdeel of de stad. Bijvoorbeeld de boomtechnisch onooglijk scheve oude boom die echter om zijn karakteristieke vorm wordt gewaardeerd en als herkenningspunt in een park dient, of als speelboom belangrijk is.

Ad e). Ouderdom. Dat zijn doorgaans de bomen die ook op de nationale lijst staan van monumentale bomen. Daarnaast zijn veel bomen in Amsterdam aangeplant rond 1955 en niet zeldzaam. Denk aan algemeen voorkomende straat-, singel-, gracht of laanbeplantingen zoals plataan, iep, kastanje, es, populier, esdoorn, linde en acacia. Een plantjaar van vóór 1955 voor oudwoudbuurt is daarom indicatief. Zeker als het gaat om bomen in rijen.

Voor nieuwbouwbuurt of stadsvernieuwingsgebieden, is een leeftijdsgrens minder goed te

trekken en vergt dat maatwerk. Soms betreft het een boom met een sterk afwijkend kweekjaar zoals herplantbomen die veel ouder zijn dan de gebruikelijke 5 à 7 jaar van een kwekerijboom. Daarom is het raadzaam het kweekjaar te hanteren in plaats van plantjaar.

Denk ook aan de rond het jaar 2000 geplante toekomstbomen in West die als solitaire boom extra ruimte kregen op een markante plek om minstens 100 jaar te worden.

Ad f). Een levensverwachting van minstens 10 jaar als voorwaarde. Een kastanje met bloedingsziekte, een es met essentaksterfte of rot bij de stamvoet vallen dan zeker af. Ook takbreukgevoelige populieren van het type 'Robusta' met een verhoogd letselschaderisico, zijn niet lijstwaardig en worden in stedelijk gebied doorgaans voor hun 50^e jaar al gekapt.

Bedreigingen voor bomen in de stad en kansen

Het leeftijds criterium is een belangrijk onderscheidend criterium. Op landelijke schaal is de leeftijd van Amsterdams bomen weinig indrukwekkend. De stad is gebouwd op een moerassige grondslag met hoge grondwaterstanden, zandophogingen die schraal zijn, waar vaker dan elders herinrichtingen nodig zijn door inklinking, de boom ondergeschikt is aan de compacte inrichting en gebruiksfuncties van de openbare ruimte intensief, of vervangingswerken zoals aan kademuren. Hierdoor worden stadsbomen gemiddeld 43 jaar (Programma Bomen, maart 2020). Na 2 herinrichtingen en tussendoor groot onderhoud is er immers veel wortelvolumen verdwenen, van de ondertussen groot geworden boom. Keer op keer de kap van oppervlakkig groeiende wortels en soms kap ook dikke wortels nabij de stam, vormen poorten voor schimmels en geven stamvoetrot. De boom wordt windworpgewoelig, mede door de vaak enorme kroon in verhouding tot het wortelgestel, waait om of vergt noodkap als de boominspectie er tijdig bij is.

De boomsituatie zou al te verbeteren zijn als bij herinrichting de groeiplaats van wortels meer beschermd wordt met bouwhekken, dat er na het verwijderen van de verharding niet tot bij de stam met zwaar materieel wordt gereden of schade ontstaat aan de wortelzone door de opslag van materialen, en voorzichtig grondverbetering wordt uitgevoerd (het liefst enkele jaren ervoor al of met een andere meerjarige fasering, en soms zelfs handmatig). En gericht met de aannemer het boombelang bespreken ruim voor en tijdens het werk. Toezicht en handhaving als hekkensluiter.

Een bedreiging is vaak ook een verkeerstechnisch wenselijke aanpassing zoals een verhoogde trambaan om 15 seconden tijdwinst te boeken. Daarbij vormt de boomgroeiplek te vaak de sluitpost. Actueel is het aanleggen van warmtenetten in oudbouwbuurten met extra elektra vanuit het duurzaamheidsstreven. De enige plek die rest in straten tot 18 meter breed is vaak waar de bomen staan.

Pas als bomen bewuster het uitgangspunt vormen bij een herinrichting of meewegen bij het doorvoeren van nieuw beleidsstreven, dan wordt de kans groter dat bomen in verharding ouder worden dan gemiddeld 43 jaar.

Vanwege richtlijnen uit de Groene Puccini voor boomgroeiplaatsen zijn er meer waarborgen dan vroeger om bomen oud te laten worden. Voor bomen eerste grootte wordt immers standaard 25 m³ bomengrond voorgeschreven en in de praktijk blijkt dat goed inpasbaar. Het streven naar een optimaal ingerichte boomgroeiplaats maakt dat er meer garantie is dat de boom ook echt oud kan worden. Het draagt bij aan de onderbouwing de boom op de monumentale lijst te plaatsen mits er voldoende voorwaardelijke criteria naast zijn.

Bomen die geplant zijn tussen 1980 en 2010 in Amsterdam vertonen helaas nog vaker een te schrale groeiplek waarbij de hoeveelheid bomengrond beperkt bleef tot 3 a 5 m³. Dergelijke bomen kunnen alleen oud en monumentaal worden door ingrepen als grondwisseling en soms herinrichting van de groeiplaats. Artikel 12 lid f 'levensverwachting' komt dan in beeld. Een vuistregel hierbij is 10 jaar. De mits hierbij is ondergrondse ruimte de groeiplaats te verbeteren en zicht dat op korte termijn hiervoor middelen vrij te maken zijn. Een zeer beperkte scheutlengte van de twijgen is veelal een indicatie van sterk afgenomen vitaliteit door een

gebrekkige groeiplaatsinrichting. Die indicatie vergt een nadere afweging of verbetering van de groeiplek haalbaar is of niet.

Oude buurten en nieuwe buurten

Binnen Amsterdam is er vooral het leeftijds criterium onderscheidend tussen de oudbouwbuurten (binnenstad, "19e eeuwse Ring" en "Gordel 20-40"), en de naoorlogse nieuwbouwbuurten.

Bomen in nieuwbouwbuurten

In nieuwbouwbuurten wel waardevolle bomen maar vrijwel geen oude bomen. Waarden die er wel zijn worden gevormd door een beeldbepalende standplaats die een plek markant maken zoals een plein. Of bomen ondersteunend aan de stedenbouwkundige opzet of landschapsontwerp waarbij de boomgroeiplaats uitgekend is en de boom identiteit geeft. Vaak ook dendrologische curiosa en ook hier herdenkingsbomen. Soms spelen in nieuwbouwbuurten bijzondere verhalen mee om een jonge boom ook op de lijst te zetten. Bijvoorbeeld 'de boom die alles zag' in stadsdeel Zuidoost is een Grauwe Abeel als herdenkingsplek van de vliegcrash van 1992. Dergelijke sociaal- en cultuurhistorische waarden zijn van belang te achterhalen en deze bomen op de lijst te krijgen.

Het verdient aanbeveling in nieuwbouwbuurten de boomleeftijd niet te strikt te hanteren maar wel alert te zijn op plekken die binnen de stedenbouwkundige opzet bomen een monumentale leeftijd kan laten bereiken of op zich al uitzonderlijk beeldbepalend zijn.

In Westerpark werden rond de millenniumwisseling 'toekomstbomen' aangeplant om minstens 100 jaar te kunnen worden. Buitengewone aandacht is hierbij besteed aan de groeiplaatsinrichting en kregen de bomen een plaquette of markeringsbordje. Een te koesteren uiting van bewustwording rond het belang van bomen voor de stad en daarmee op voorhand beschermenswaardig en typerend voor dit deel van de stad. Onder welk criterium dit valt is nader te bepalen.

Om de lijst voldoende exclusiviteit te laten houden is te overwegen meer dan één criterium toe te passen. Het hoofdcriterium, bijvoorbeeld Cultuurhistorie, en subredenen in volgorde van belangrijkheid zoals beeldbepalendheid of zeldzaamheid. Dat hoeft natuurlijk niet want een herdenkingsboom is al voldoende reden ook al is die net geplant. Neem eens een vrijstaande plataan van 40 jaar op een plein. Die is weinig onderscheidend vanuit het stedelijk perspectief want op 'alle' pleinen in Amsterdam staat precies zo'n plataan. Wanneer het dendrologisch gezien een iets meer bijzondere boomsoort betreft, die ook nog bijdraagt aan de biodiversiteit (hoge natuurwaarde), dan is zo'n beeldbepalende accentboom al meer 'lijstwaardig'. Het voorkomt een te lange lijst die geen bijzondere betekenis meer heeft naast de reguliere bescherming van bomen.

In aflopende volgorde zullen de volgende criteria vooral bepalend zijn voor bijzondere bomen in nieuwbouwbuurten:

- beeldbepalende waarde
- zeldzaamheidswaarde (dendrologisch)
- cultuurhistorische waarde (herdenkingsbomen en bomen met een 'verhaal')
- natuurwaarde
- ouderdom.

Bomen in oudbouwbuurten

In buurten van de 19^e eeuwse Ring en de Gordel 20-40 ligt het zwaartepunt meer bij de oude bomen. Hier staan ook de bomen die voorkomen op de Nationale Bomenlijst. Leeftijd speelt

meer dan elders een belangrijk selectiecriteria: “door zijn leeftijd en verschijningsvorm onvervangbaar voor het karakter van zijn omgeving” (toelichting op artikel 12 Bomenverordening).

De meeste bomen hebben WO II niet overleefd en zijn rond 1950 herplant. Veel daarvan zijn nog onderdeel van doorlopende bomenrijen en ondertussen 70 jaar oud. In oudbouwsituaties als de binnenstad en 19^e eeuwse buurten werd 50 jaar of ouder als een goed criterium gezien. Anno 2019 valt er iets voor te zeggen een leeftijd vanaf 65 jaar te hanteren om voldoende onderscheidend te zijn. Boomleeftijden kunnen echter van buurt tot buurt verschillen door groeiplaatsomstandigheden. In delen van Amsterdam of zelfs op straatniveau zijn groeiplaatsen meer of minder gunstig door hoge grondwaterstanden, fysiek weinig groeirimte of inrichtingsdruk (veel opeenvolgende herinrichtingen). Leeftijdsgrenzen bepalen is daarom maatwerk per deelgebied. Bij afwijken van gangbare leeftijdsgrenzen verdient dit een nadere onderbouwing. Het aspect boomconditie speelt daarbij vaak een grotere rol als de verwachte levensduur minder dan 10 jaar is.

In aflopende volgorde zullen de volgende criteria naar verwachting bepalend zijn voor bijzondere bomen in oudbouwbuurten:

- ouderdom
- beeldbepalende waarde
- zeldzaamheidswaarde
- cultuurhistorische waarde
- natuurwaarde

Werkwijze actualisatie lijsten

De stadsdelen stellen als bevoegd gezag de lijsten vast op basis van het advies van de Adviescie.

De vigerende lijsten, vastgesteld door toenmalige besturen kwamen voort uit een stedelijke lijst uit de jaren negentig. De bomen op de [landelijke](#) lijst van monumentale bomen en van de [Bomenstichting](#) werden veelal integraal overgenomen. Echter lang werden deze landelijke erkende bomen als het om [particulier terrein](#) ging overgenomen, zoals in toenmalig Oud West. Een omissie op dat punt trad op in voormalig Stadsdeel Oud West. Nu de boomeigenaren aanspraak kunnen maken op de stedelijke bomensubsidie moeten zij eerst aantonen dat de betreffende boom beschermwaardig genoeg is. Particuliere bomen vragen daarom aandacht bij de actualisatie en bij de communicatie- en participatie.

Wanneer in het voorjaar van 2020 een projectleider in een stadsdeel kan starten dan zou met voorschouwen een concept lijst voor de zomer klaar kunnen zijn. Die schouwen dienen dan afgerond te zijn voordat de bladeren vallen of anders door te schuiven naar een volgend groeiseizoen.

Afhankelijk van de prioriteit die een bestuur wil geven aan een meer of minder opgetuigde inspraak kan de besluitvorming begin 2021 afgerond zijn.

De volgende [processtappen](#) zijn te voorzien:

1. Het stadsdeel organiseert deskundigheid om de vigerende lijsten te actualiseren en wijst een ambtelijk opdrachtgever en uitvoerend procesbegeleider of projectleider aan.
2. Bij de pre-selectie worden bomen die niet (meer) voldoen aan de criteria gemarkeerd in samenspraak met gebiedskennisdragers en boomdeskundigen (Ingenieursbureau, R&D, V&OR en Stadswerken) en zo nodig de commerciële boomadviseurs die in het gebied werkzaam zijn.

3. Het tussenresultaat, een concept lijst wordt aan de Adviescie voorgelegd voor een pre-advies. Met die definitieve concept lijst starten vervolgens de participatie (algemene toelichting) en samen met het Gebied daarna te schouwen met belangstellenden. Het is aan te bevelen dat minimaal 1 lid van de adviescie de schouw bijwoont in de geest van artikel 11 lid 2, of dat de adviescie haar advies mede kan baseren op een goed uitgewerkt schouwverslag en toelichting op de concept lijst.
4. Dat eindresultaat leidt tot een lijst die met toelichting door de Adviescie wordt gedragen. De lijst kan nu ter inzage gelegd worden voor inspraak (via db besluit), en verstuurd worden aan bomenbelangengroepen in het stadsdeel. Het kan ook bij een zienswijzemogelijkheid blijven maar dat is af te raden gelet op de gevoeligheid die doorgaans bij het thema bomen speelt. Op basis van de nota van beantwoording en een nadere onderbouwing kan het dagelijks bestuur de lijst vervolgens vaststellen.

Aandachtspunten rond toetsing kapaanvragen waardevolle bomen

Artikel 5.2 stelt dat het voorkomen van de boom op de waardevolle bomenlijst betekent een weigeringsgrond vormt voor een kapaanvraag. Vervolgens wel dat hiervan kan worden afgeweken bij 'zwaarwegende omstandigheden'.

Dat laatste is een ruim te interpreteren voorwaarde. Het verdient aanbeveling het besluit over dergelijke kapaanvragen standaard bij het dagelijks bestuur of college B&W te laten en niet in ondermandaat te laten aan het oordeel van de afdeling Vergunningen.

Reden is de lat hoger leggen rond het proces van belangenweging met een toelichting op de zwaarwegende belangen. Wat is dan precies het financiële, planningstechnische of maatschappelijk belang om geen planaanpassingen uit te voeren om de bijzondere boom te sparen. Het verkleint faalkansen en de kans op gelegenheidsargumenten. Die statusverhogende besluitvorming door het hoogste orgaan op stadsdeelniveau zal naar verwachting extra zorgvuldigheid in het voortraject bespoedigen, naast de gebruikelijke Bomen Effect Analyse. Deze buitencategorie bomen is het immers meer dan waard de lat hoog te leggen.

Voor de meest exclusieve bomen op de waardevolle bomenlijst en die op locaties staan waar de stedelijke dynamiek een reële aantasting kan betekenen van de groeiplaats, is extra juridische bescherming via het bestemmingsplan aan te bevelen. Het gaat dan om de boomgroeiplaats inclusief de bewortelde zone als die zich uitstrekt tot buiten de kroonprojectie en essentieel is voor de vitaliteit van de boom. Dan geldt hier niet de vuistregel om geen kapvergunning te verlangen bij minder dan 20% snoei van kroon of wortelpakket. Wanneer je die regel dan in 2 of 3 opeenvolgende jaren zou tolereren vanwege een ruimtelijke ingreep (verleggen trambaan bijvoorbeeld), dan loopt de boom alsnog grote risico's of tast men het karakteristieke voorkomen van de boom aan. Daarom zou snoei die buiten het reguliere onderhoud valt, ook kapvergunning plichtig te zijn. Dan naast onderbouwing middels een BEA ook een analyse aan alternatieven, en tegen welke meerkosten, aan ruimtelijke ingrepen om de boom te ontzien voor voldoende beslisinformatie en een evenwichtige belangenweging.

BIJLAGE

Bomenlijsten stadsdeel West

De lijsten laten een divers beeld zien en een hoog aantal bomen in De Baarsjes en Bos & Lommer.

Tabel: Vergelijking beschermwaardige bomenlijsten in stadsdeel West

Voormalig stadsdeel Westerpark De Baarsjes	Bos en Lommer	Oud West	Totalen
---	----------------------	-----------------	----------------

Voormalig stadsdeel Westerpark De Baarsjes	Bos en Lommer	Oud West	Totalen		
Laatste versie	mei 2008	feb. 2005	nov. 2008	april 2010	
Criterium					
leeftijdsgrens	50-80 jaar	50 jaar	50 jaar	Geen	
Tuinen particulieren	ja	nee	nee	Nee	
• beeldbepalend	50	378	176*	57	661
• cultuurhistorisch	2		1	2	5
• natuurwaarde	1		12	1	14
• zeldzame soort	9	10	1	23	43
Totaal aantal bomen	62	388	190	83	723

*) ook platanen en populieren in rijen en -groepen

Afwijkende criteria en boombeleid uit de voormalige stadsdelen

Westerpark:

- De leeftijdsgrens voor algemeen voorkomende soorten als iep en plataan zou 70 a 80 jaar moeten zijn (1947-1957 als periode met massale herplant als leeftijdsgrens), een grens die de Bomenstichting ook trekt;
- 'Toekomstbomen'. Voor 5 nieuw geplante solitaire bomen werd de groeiplaats ruimer gemaakt (nu standaard in Groene Puccini) zodat boom beter oud kon worden door meer bewortelbaar volume dan toen gangbaar was;
- Bewoners werden geactiveerd hun bijzondere tuinboom aan te melden. Het stadsdeel zette ook ongevraagd particuliere bomen op de lijst waartegen de eigenaar zo nodig een zienswijze tegen in kon brengen. Deze bomen konden rekenen op beheeradvies en 'bijspringen in natura waar nodig' (zonder subsidieregeling).
- Het streven de boomgroeiplek tot twee meter uit de kroon mee te nemen bij herzieningen van bestemmingsplannen en dan redengevende omschrijvingen daarvoor te formuleren.
- Boombordjes op lage houten paaltjes.

De Baarsjes:

- Bomenrijen van oude beeldbepalende bomen;
- Graafwerk binnen 5 meter van de kroonprojectie was kapvergunningsplichtig;
- Bomen met een beperkte levensverwachting tóch onderwerpen aan boomonderzoek voor zorgvuldige afwegingen;
- De beoordeling van kapaanvragen van bomen op de lijst vallen buiten de mandatering en lopen via het dagelijks bestuur;

Bos en Lommer:

- de mogelijkheid om in het bestemmingsplan de bestemming “groeiplaats boom” te verlenen;
- Als criterium ook ‘een voor de soort karakteristieke vorm’;
- Zeldzaam door omvang of hoogte;
- Geen leeftijds criterium;
- Enkele bomenrijen en -groepen als bijzonder beeldbepalend;
- Aannames rond leeftijdsverwachting, bijvoorbeeld vielen alle kastanjes op de Rijkgracht af na onderzoek door een boomadviesbureau. “Een groot aantal van deze bomen heeft een beperkte toekomstverwachting, omdat zij zijn aangetast door de bloedingsziekte.”

Oud West:

- de boom geeft bij vervanging pas na een periode van 40 jaar weer hetzelfde beeld;
- de boom is geadopteerd door een school;
- de boom maakt deel uit van een belangrijke (ecologische) verbindingroute